

**Kommunernas
socialtjänst k.f.**

SERVICENIVÅ STÖDPERSONER OCH -FAMILJER

1.1.2023

Dokumentansvarig Områdeschefen för barnskyddet	Antaget av och datum FST 7.12.2021	Datum för ikraftträdelse 1.1.2023
Dokumentnamn och diarienummer Servicenivå stödpersoner och -familjer	Reviderad (datum och av vem) FST 13.12.2022/§ 217 FST 14.2.2023/§ 30	Giltighetstid Tillsvidare, nivåer som fastställs enligt lag uppdateras i dokumentet på tjänstens vägnar.

Innehållsförteckning

1. Servicenivå för stödpersoner	2
1.1 Syftet med servicenivån.....	2
1.2 Stödpersonsverksamhet	2
1.3 Stödfamiljverksamhet.....	3
2.1 Utredning och godkännande	3
3. Vad innebär det att vara stödperson	5
3.1 Att vara stödperson/stödfamiljen	5
3.2 Vad gör en stödperson/stödfamilj.....	5
3.3 Tystnadsplikt.....	6
4. Uppdragsavtal	6
4.1 Mängden stödtilfällen per månad är beroende av beslutet	6
5. Arvoden och ersättningar	7
5.1. Arvoden och kostnadsersättning för stödpersoner	7
5.2 Arvoden och kostnadsersättning för stödfamiljer	8
5.3 Arvoden och kostnadsersättningar för familjevårdens avlastningsfamiljer	8
5.4 Arvoden och kostnadsersättningar för närståendevårdens avlastning.....	8
5.5 Reseersättning.....	8
6. Övrigt.....	9
6.1 Utbetalning och beskattning	9
6.2 Försäkring.....	9
6.3 Rapportering	9
Referenser och vidare läsning	9

1. SERVICENIVÅ FÖR STÖDPERSONER

1.1 Syftet med servicenivån

Med stöd av 28 § socialvårdslagen (ÅFS 2020:12) kan en stödperson eller stödfamilj ordnas för ett barn som behöver särskilt stöd eller för hans eller hennes familj för att trygga barnets hälsa eller utveckling. Stödperson kan även beviljas för unga vuxna och personer i behov av särskilt stöd.

Före beviljande av stödperson eller stödfamilj kartläggs familjens stödnätverk i samband med bedömning av servicebehovet. Det egna stödnätverkets möjligheter att hjälpa och stöda familjen/personen är alltid det primära stödet i förhållande till socialvårdens stödåtgärder. Bedömningen av servicebehovet görs i samarbete med barnet och familjen/personen, samt vid behov med hjälp av sektorsövergripande samarbete. Stödperson- och stödfamiljsverksamhet är alltid målinriktat arbete med barnet/personen som evalueras kontinuerligt tillsammans.

Beviljande av stödfamilj är möjligt inom tre verksamhetsområden på KST; tidigt stöd för barn och familjer, barnskyddet och funktionservice och sysselsättning. Stödformen stödperson kan beviljas i samtliga verksamhetsområden, dvs. också vuxensocialarbete. Stödformen kan beviljas av flera olika orsaker, till exempel till barn och ungdomar som behöver vuxenstöd men också som avlastning. Genom stödfamiljen får familjen avlastning och barnet får miljöombyte och träning i sociala situationer. Möjligheten att bygga nära relationer utanför familjen är speciellt värdefull när funktionsnedsättningen gör att det är svårare att umgås med andra människor. Tack vare stödfamilj får den egna familjen avlastning och möjlighet att få tid för exempelvis syskon. En ung vuxen person kan beviljas stödperson som en del av barnskyddets eftervård. Andra vuxna som kan beviljas stödperson är personer med t.ex. psykisk ohälsa, missbruk, långtidsarbetslöshet, utmattning eller depression. Stödpersonen kan då vara en aktivitetsåtgärd för att bryta isolering och hjälp komma ut ur den egna bostaden. Vidare kan en stödperson också hjälpa med att träna på sociala färdigheter, vara ett stöd i olika kontakter. En stödperson kan också verka som stöd i myndighetskontakter.

Både den stödjande och den i behov av stöd deltar frivilligt.

Genom servicenivån för stödpersoner och stödfamiljer fastställs riktlinjer och ersättningsnivåer för stödpersoner inom Kommunernas socialtjänst k.f. (nedan KST).

1.2 Stödpersonsverksamhet

Inom stödpersonsverksamheten träffar stödpersonen barnet i barnets/personens naturliga levnadsmiljö i form av gemensam aktivitet eller hobby. Vanligen är träffarna mellan barnet och stödpersonen en gång i veckan, eller varannan vecka några timmar åt gången.

Stödpersonen kan enligt barnets behov vara till exempel en vuxen som barnet kan berätta om sina tankar för. Med stödpersonen kan barnet också till exempel åka på utflykt. Stödpersonens verksamhet är avsedd för barn som behöver stöd av en trygg vuxen utanför hemmet på grund av olika utmanande situationer. Stödperson beviljas oftast till barn i skolålder eller tonåren.

Stödperson kan också beviljas som en stödåtgärd inom barnskyddets eftervård. Stödperson kan också beviljas till vuxna. Träffarna kan då ske i stödtagarens hem, i stödpersonens hem eller på annan plats som man överenskommit om.

1.3 Stödfamiljverksamhet

Inom stödfamiljverksamheten deltar barnet i stödfamiljens vardag och de sysslar familjen gör. Barnet övernattar hos stödfamiljen under till exempel ett veckoslut i månaden. Barn som beviljas stödfamilj är oftast i lekålder eller tidig skolålder.

2. GODKÄNNANDE AV STÖDPERSONER OCH STÖDFAMILJER

2.1 Utredning och godkännande

För att bli godkänd stödperson/familj behöver personen fylla i en intresseanmälan som finns på KST:s hemsida. Personer och familjer som visat intresse för uppdraget som stödperson eller stödfamilj genomgår en kartläggning. Socialarbetaren eller socialhandledaren gör hembesök hos personen/familjen för att genom intervju kartlägga familjens situation för att kunna avgöra om personen/familjen kan godkännas för att verka som stödperson eller stödfamilj. I intervjun behandlas bl.a. stödpersonens hälsa, bakgrund och nuvarande situation. Kartläggningen redovisas skriftligen till familjen.

KST arbetar också för att erbjuda förberedande utbildning för stödpersoner/stödfamiljer. Det finns inget krav på utbildning för att vara stödperson eller stödfamilj. Rädda barnen har kontinuerligt ordnat kurser och det är en fördel om man gått kursen när man anmäler sitt intresse.

Kriterierna för att verka som stödperson är att personen ska vara intresserad av uppdraget, har tid att avsätta för uppdraget och en stabil livssituation. Följande personer kan verka som stödpersoner:

- par, ensamstående eller barnfamiljer
- familjer/personer som har en trygg och barnvänlig uppväxtmiljö
- familjer/personer som har tid, förmåga och resurser
- familjer/personer vars livssituation är stabil.

Stödfamiljer behöver också kunna erbjuda:

- en trygg och barnvänlig miljö
- tillräckligt med utrymme, barnet måste få rum att övernatta
- tid, förmåga och resurser till att tillgodose barnets behov
- en livssituation som är stabil och där relationerna inom familjen är i balans
- god samarbetsförmåga

Hela familjen måste bli godkänd vid kartläggningen och straffregisterutdrag för alla personer över 18 ska ha uppvisats utan anmärkningar. Också övriga begärda handlingar ska uppvisas utan anmärkningar. Kartläggningen delges endast stödfamiljen.

Till exempel följande faktorer är troligen ett hinder för att verka som stödperson/stödfamilj:

- upprepade eller långvarig klientrelation inom barnskyddet
- upprepat eller långvarig klientrelation inom utkomststödet
- problem med alkohol och droger
- psykisk ohälsa
- vårdnadstvister
- långvarig sjukdom som kan påverka funktionsförmågan.
- Släktskap eller en nära relation med stödtagaren, såsom syskon, mor/farförälder, föräldrars syskon, kusin, sambo, livskamrat eller bästa vän.
- Personer med professionell (vård)relation till stödtagaren, såsom terapeut, lärare eller liknande.

2.2 Utdrag ur straffregistret och andra dokument

För att godkännas som stödperson/stödfamilj ska utdrag ur straffregistret uppvisas. Utdraget får inte vara äldre än sex (6) månader. Personen ska själv beställa utdraget från Rättsregistercentralen. Intyget ska uppvisas innan uppdraget påbörjas och därmed godkännas. Utdraget begärs sedan in ånyo i samband med att uppdragsavtalet ses över. KST ersätter stödpersonen/stödfamiljer för de kostnader som utdraget medför.

Utöver ovanstående begär socialarbetaren/socialhandledaren in (med de vuxnas skriftliga tillstånd) följande dokument

- Klientrelation inom socialvården för både personen som önskar bli stödperson/-familj samt dess hemmavarande barn (samtliga verksamhetsområden inom KST, om personen tidigare bott utom Åland begärs uppgifter från tidigare boendekommun/kommuner)
- Vid behov även andra nödvändiga uppgifter/dokument, t.ex. från Ålands polismyndighet.

3. VAD INNEBÄR DET ATT VARA STÖDPERSON

3.1 Att vara stödperson/stödfamiljen

Stödpersonen/stödfamiljen tillbringar tid med den stödbehövande, ägnar sig åt dess intressen, idrott eller gemensamma aktiviteter som till exempel fiske, bowling, promenader, café-, badhus- eller biobesök.

Av stödpersonen eller stödfamiljen förväntas följande:

- Ett genuint intresse och vilja att stöda en behövande person
- En stabil livssituation
- En vilja att förbinda sig och därmed träffas regelbundet
- En trygghet och alldaglig vardag
- En vuxens tid och engagemang
- Och pålitlighet, glädje och uppmuntran

3.2 Vad gör en stödperson/stödfamilj

Att vara stödperson/stödfamilj kan vara en utmanande, men också en intressant och betydelsefull uppgift. Man behöver ha förståelse för att den stödbehövande kan ha utmaningar och ha varit med om svåra saker.

En stödperson fungerar som en frivillig kontaktperson för en enskild person eller en hel familj som av olika orsaker kan vara i behov av stöd och hjälp. Att vara stödperson kräver ingen speciell utbildning eller yrkeskompetens, men ett intresse och tid för andra människor är viktigt.

Personen som behöver stöd kan vara ett barn, en ungdom eller en vuxen och behoven är därför mycket varierande.

Barn kan behöva stöd på grund av att föräldrarna av någon orsak, till exempel missbruk eller psykisk ohälsa, har svårt att fungera i sin föräldraroll. I sådana situationer är det viktigt att barnen får kontakt med en annan vuxen som kan visa exempel på en sund relation mellan vuxna och barn, samt ge trygghet. Det kan också vara så att ett barn i behov av särskilt stöd till följd av uppmärksamhets- och koncentrationssvårigheter eller andra utmanande beteenden som ställer stora krav på föräldrarna. Om avlastningsmöjligheterna inom familjen är små, kan en stödperson ta över med jämna mellanrum så att föräldrarna kan vila ut.

Stödet kan bestå av till exempel:

- att praktiskt hjälpa vuxna stödtagare med olika göromål och stötta kontakten till offentliga instanser så som banker, hälsocentral, myndigheter och liknande
- att tillsammans delta i fritidssysselsättningar eller hobbyn

- att stöda personen till att skapa nya sociala kontakter och upprätthålla gamla relationer samt stöda personen till ett självständigt liv och uppmuntra till en sund livsstil
- att finnas till hands, lyssna, acceptera, ge trygghet.
- Att hantera eventuella utmanade situationer.

3.3 Tystnadsplikt

Som stödpersonen/stödfamiljen har du tystnadsplikt gentemot klienten och förbinder sig att inte berätta åt utomstående om den enskilda eller familjens angelägenheter som du i ditt uppdrag kan få kännedom om. Tystnadsplikt gäller enligt 15 § lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000).

4. UPPDRAGSAVTAL

Ett uppdragsavtal ska ingås mellan den stödbehövande och stödpersonen. Avtalet ska upprättas innan uppdraget inleds. I avtalet ska det framkomma:

- Arvodets belopp och utbetalning
- Kostnadsersättningens belopp och utbetalning alternativt godkännande av kostnadsersättning baserat på vilka verifikat som godkänns (stödpersoner)
- Avtalets giltighetstid
- Eventuella kilometerersättningar
- Uppdragets karaktär
- Kontaktens varaktighet
- Tidpunkt för uppföljning.
- Hur avtalet sägs upp
- När för straffregister har uppvisats

4.1 Mängden stödtillfällen per månad är beroende av beslutet

Mängden stödtillfällen per månad avgörs individuellt i beslut av handläggaren, inom ramen för det godkända antalet tillfällen som kan beviljas. Stödfamilj beviljas endast där det är aktuellt med övernattningsar.

Beslut om stödperson och stödfamilj fattas enligt Landskapslag om socialvård (2020:12) § 14 p 17. Beslutet fattas då bedömning görs att stödperson eller stödfamilj kan tillgodose behovet. En klientplan upprättas efter beslut om insatsen. Beslutsperioderna skall följa beslutet och klientplanen. Beslut om stödperson och stödfamilj tas i regel på en period om 9 månader, men måste följas upp efter 6 månader.

Stödperson kan beviljas max 4 tillfällen per månad (dvs ett tillfälle per vecka). Ett tillfälle är max 4 h. Samma ersättning utgår oberoende om tillfället varat två eller fyra timmar.

Stödfamilj kan beviljas enligt dygn per månad. Stödfamilj kan beviljas för max fyra dygn per månad. Avlastningsfamiljer för familjevården beviljas enligt lag om familjevård för två dygn per månad. Inom *barnskyddets* öppenvård kan i undantagsfall beviljas stödfamilj för max sju dygn per månad.

Ansvarig socialhandedare eller socialarbetare uppgör avtal på basen av beslutet som fattats av socialarbetaren. Socialhandedaren/socialarbetaren ansvarar för att avtalen undertecknas. Se vidare uppgjorda riktlinjer för arbetsprocess socialhandedare stödperson/familj.

5. ARVODEN OCH ERSÄTTNINGAR

Stödpersonen ska minst var tredje månad redovisa sitt uppdrag till sin kontakt vid KST, genom att lämna in en skriftlig stödpersonsrapport som inkluderar en timlista och eventuella kvitton för förverkligade träffar. Redovisningen bör lämnas in via KST:s e-tjänst på hemsidan. På basis av redovisningen betalar KST en ersättning till bankkontot.

Stödfamiljer ska var tredje månad redovisa sitt uppdrag till sin kontakt vid KST, genom att lämna in en skriftlig stödfamiljsrapport som inkluderar en timlista över förverkligade träffar. Redovisningen bör lämnas in via KST:s e-tjänst på hemsidan. På basis av redovisningen betalar KST en ersättning till bankkontot.

KST bör tillställas ett skattekort för social förmån, eftersom arvoden, kostnadsersättningarna samt reseersättning är beskattningsbar inkomst. Det lönar sig att uppge arvodena och kostnadsersättningen i skattedeklarationen som avdrag, såvida de inte har beaktats i beskattningen på förhand.

5.1. Arvoden och kostnadsersättning för stödpersoner

Ett stödtillfälle beräknas pågå i max 4 timmar. Arvodet är 45 euro per stödtillfälle.

Mängden tillfällen per månad avgörs individuellt i beslut av handläggaren se punkt 4.1.

För stödpersoner utgår ingen löpande kostnadsersättning. Utgifter ersätts endast mot uppvisande av kvitto för utgifter. Grundtanken är att stödtagaren står för sin egen utgift. Utgifter ersätts till max en kostnad om 60 euro per kalendermånad. Kostnader som ersätts är cafébesök och inträdesbiljetter (museum, simhall och motsvarande). Kostnader som inte ersätts är kläder, presenter, kostnader relaterade till hälso- och sjukvård.

Notera att "ledsagare" till personer med funktionsnedsättning kan delta i olika evenemang utan extra kostnad. Ledsagarkortet är stödtagarens och erhålls från Ålands handikappserviceförbund.

5.2 Arvoden och kostnadsersättning för stödfamiljer

Arvodet per dygn är 100 euro.

För stödfamiljer betalas kostnadsersättning per dygn om 50 euro. Med kostnadsersättning avses kostnader för mat, övernattnings, aktivitet och dylikt. Stödfamiljer behöver inte lämna in kvitton/verifikat för att erhålla kostnadsersättningen.

Om tillfället är mindre än 12 timmar per dygn utbetalas arvode om 50 euro och kostnadsersättning om 20 euro. Minimiersättningen är alltid 50 euro i arvode och 20 euro i kostnadsersättning.

Mängden stöddygn per månad avgörs individuellt i beslut av handläggaren, se punkt 4.1. Om stöddygnen pga. oförutsedda händelser behöver utökas till mer än 8 dygn på en månad så utgår ersättningen fr.o.m. det nionde dygnet enligt familjehemstaxa (se servicenivå för familjevård).

5.3 Arvoden och kostnadsersättningar för familjevårdens avlastningsfamiljer

Arvode och kostnadsersättning ersätts enligt punkt 5.2. Om avlastningen sker månatligen kan ersättning betalas löpande sex månader åt gången. Upplägget förutsätter då att familjehemmet meddelar socialarbetaren om avlastningen inhiberas.

5.4 Arvoden och kostnadsersättningar för närståendevårdens avlastning

Stödperson eller -familj kan också tillämpas som avlastning för närståendevårdare. En klientavgift kan uppbäras för lagstadgad ledighet (avlastning) som ordnas som stödfamilj.

5.5 Reseersättning

Egen bil får användas under förutsättning att fordonets försäkring innehåller resenärsförsäkring och att föräldrarna har gett lov att transportera barnet. Kilometerersättning utbetalas på basen av separat utredning enligt Folkpensionsanstaltens sjukförsäkringstaxa (år 2022 0,33 euro/km) upp till ett maximalt belopp om 120 euro per månad. Reseersättningen är densamma oberoende av hur många som åker i bilen. Reseersättning erhålls också om man hämtar stödtagaren från hemmet. Längre resor ska överenskommas med handläggaren på förhand. Resor redovisas på blankett. Kilometerersättning utbetalas inte för resor tillsammans med klienten om färdtjänst eller stöd för rörligheten är beviljat.

6. ÖVRIGT

6.1 Utbetalning och beskattning

Den person som avtal uppgörs med ska inlämna skattekort. Observera att det är följande skattekort:

- Stödfamiljer/familjevårdare/avlastning för familjehem lämnar in **skattekort för familjevårdare**.
- Stödpersoner lämnar in **skattekort för arbetsersättningar**

Socialarbetaren/socialhandledaren ansvarar för att uppgifterna kommer till löneutbetalaren men stödpersonen/stödfamiljen ansvarar för att skattekortet inlämnas till socialarbetaren/socialhandledaren. Skattekortet kan också lämnas direkt till KST:s organisationsstöd på Nygatan 5 (våning 3) i Mariehamn.

Utbetalning sker månatligen den 15:de. Om den 15:de infaller på n heldag sker utbetalningen dagen innan helg.

6.2 Försäkring

Stödfamiljerna omfattas av den lagstadgade olycksfallsförsäkringen. KST tecknar denna försäkring hos Ålands ömsesidiga försäkringsbolag och det går via inkomstregistret.

För stödpersonerna har KST tecknat en frivillig olycksfallsförsäkring.

6.3 Rapportering

Rapportering gällande uppdraget lämnas in till KST regelbundet, dock minst en gång var tredje månad om inte annat överenskommit. Rapporten hittas som e-tjänst på hemsidan www.kst.ax. I rapporten besvaras frågor rörande träffarna. Uppdragsrapporten sparas i barnets akt. Observera att man pga. sekretess behöver lämna en rapport *per* barn om man t.ex. är stödfamilj till två syskon.

Referenser och vidare läsning

Socialvårdslagen: Landskapslag (2020:12) om socialvård.

Lag om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000). Tillämplig genom Landskapslag (1995: 101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

Familjevårdarlagen (FFS 312/1992). Tillämplig genom landskapslagen (2015:18) om tillämpning i landskapet Åland av familjevårdarlagen.